แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism)

โดย คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ
(National Referral Mechanism)

แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ

(National Referral Mechanism)

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism)

บทนำ

- **ภาพรวมการคุ้มครองช่วยเหลือของประเทศไทยที่ผ่านมา**

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยกำหนดนโยบายและมาตรการการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักสากล คือ หลักการ 5P โดยแบ่งเป็น Policy การกำหนดนโยบาย Prosecution การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย Protection การคุ้มครองช่วยเหลือ Prevention การป้องกัน Partnership การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ที่ผ่านมาการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีความเชื่อมโยงการดำเนินงานตามหลักการ 5P ซึ่งทุกด้านจะมีการดำเนินงานที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกัน

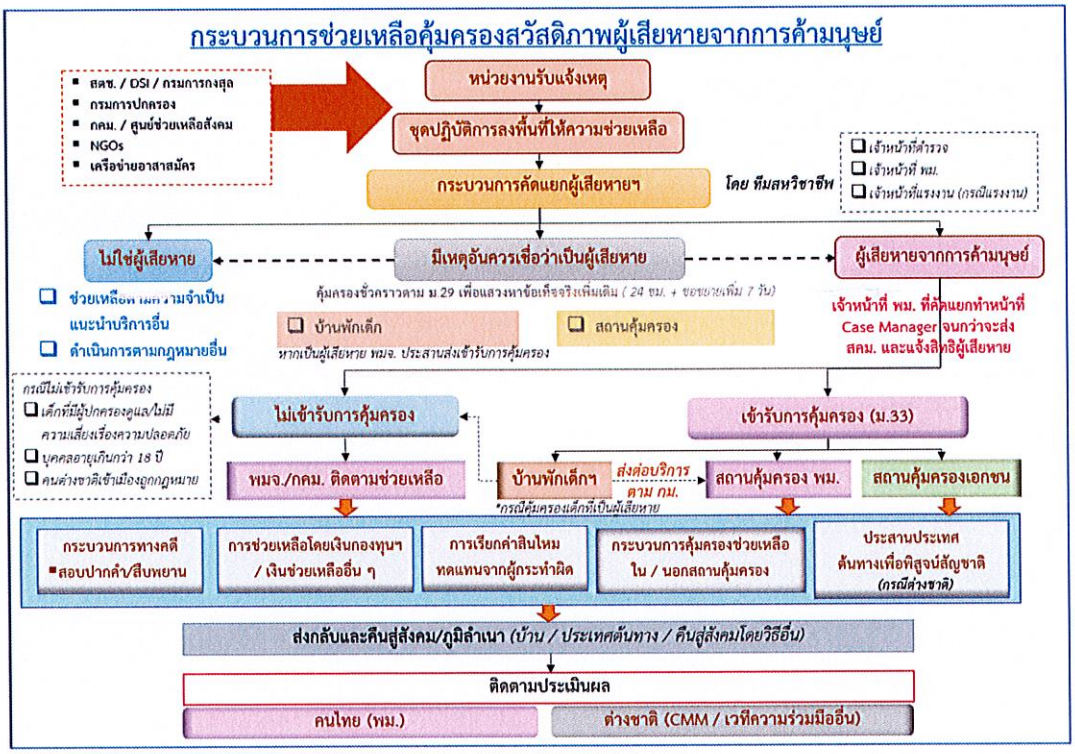

การดำเนินงานในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายของประเทศไทยที่ผ่านมา เริ่มต้นจากกระบวนการช่วยเหลือออกจากสถานที่ โดยหน่วยงานปฏิบัติการ หลังจากนั้นจะนำบุคคลที่ได้รับการช่วยเหลือเข้าสู่กระบวนการคัดแยก โดยมีทีมสหวิชาชีพเข้าร่วมการสัมภาษณ์เพื่อการคัดแยกเบื้องต้น โดยดำเนินการทันทีภายหลังมีปฏิบัติการให้การช่วยเหลือ ภายหลังการคัดแยกจะพบบุคคล 3 กลุ่ม คือ 1) ไม่เป็นผู้เสียหาย กลุ่มนี้จะดำเนินการ โดยส่งตัวบุคคลดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง 2) อาจจะเป็นผู้เสียหาย กลุ่มนี้ จะดำเนินการคุ้มครองชั่วคราว เพื่อหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก่อนพิจารณาว่าจะเป็นผู้เสียหายหรือไม่ และ 3) เป็นผู้เสียหาย กลุ่มนี้จะเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า กระบวนการในการคัดแยกผู้เสียหายยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากยังขาดแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน ทั้งในเรื่องของกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ และบุคคลที่ทำหน้าที่ในการคัดแยก ซึ่งบ่อยครั้งพบว่าไม่มีประสบการณ์ในการทำงานเรื่องนี้ แนวทางการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าใจถึงบทบาท หน้าที่ รวมทั้งเกิดความชัดเจนในแนวปฏิบัติและการประสานความร่วมมือ เพื่อให้การคัดกรอง คัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยแนวทางฉบับนี้จะใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ

- ระบุตัวบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือถูกบังคับใช้แรงงาน

- ส่งตัวบุคคลดังกล่าวเข้าสู่กลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM)

- ทำให้มั่นใจว่าผู้เสียหายสามารถเข้าถึงบริการที่พวกเขามีสิทธิได้รับอย่างแท้จริง

- **หลักการสากลในการให้การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย**

1. เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Rights-Based Approach) ของผู้เสียหายทุกคน

2. ผู้เสียหายทุกคนจะไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ (Non-Discrimination) ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม

3. การปฏิบัติงานจะยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง (Victim-Centered Approach) และยึดประโยชน์สูงสุดที่ผู้เสียหายจะได้รับ (Best Interest Determination)

4. การคุ้มครองช่วยเหลือจะคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย (Trauma Informed Care) และจะไม่กระทำการใดที่ถือว่าเป็นการกระทำซ้ำต่อผู้เสียหาย

5. ให้ความสำคัญกับความละเอียดอ่อนในเพศสภาพ (Gender Sensitivity) ที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อความแตกต่างทางเพศของผู้เสียหาย

6. คำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและประเพณีของผู้เสียหายแต่ละรายที่มีความแตกต่างออกไป

7. การปฏิบัติงานที่เป็นมิตรกับผู้เสียหาย (Victim Friendly Approach) ในทุกกระบวนการตั้งแต่กระบวนการคัดแยกจนถึงส่งกลับคืนสู่สังคม

8. ไม่ทำให้เกิดอันตราย (Do No Harm) และไม่ลงโทษผู้เสียหาย (Non Punishment) ไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม

9. มุ่งเน้นการเสริมพลังของผู้เสียหาย (Empowerment) เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างยั่งยืน

10. การรักษาความลับ (Confidentiality) เพื่อให้ผู้เสียหายมั่นใจว่าข้อมูลส่วนบุคคลจะไม่ถูกเผยแพร่และจะส่งต่อเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

- **นิยามความหมายของการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน**

การค้ามนุษย์ Human Trafficking เป็นหนึ่งในรูปแบบของการค้าทาสยุคใหม่ โดยมีการใช้กำลังบีบบังคับ ใช้เล่ห์เพทุบาย หลอกลวง หรือนำวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อทำให้ผู้เสียหายตกอยู่ภายใต้การควบคุม โดยการกระทำดังกล่าวมีเจตนาเพื่อที่จะแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบต่าง ๆ จากร่างกายหรือแรงงานของผู้เสียหาย เช่น การนำเข้าสู่ธุรกิจทางเพศ (ขายตัว แสดงหนังโป๊) บังคับให้ทำงาน บังคับให้ทำผิดกฎหมาย หรือเป็นขอทาน โดยที่ผู้เสียหายเหล่านั้นไม่อาจปฏิเสธหรือหลบหนีได้

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ Forced Labour อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 29 ว่าด้วยการเกณฑ์แรงงานหรือแรงงานบังคับ (Convention concerning Forced or Compulsory Labour, 1930) ได้นิยาม “การใช้แรงงานบังคับ” หมายถึง งานหรือบริการทุกชนิดที่บุคคลกระทำไป เนื่องจากถูกบีบบังคับโดยการใช้บทลงโทษ และบุคคลดังกล่าวไม่ได้สมัครใจที่จะทำงานหรือให้บริการนั้น

การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน People Smuggling การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานไม่ใช่การค้ามนุษย์ การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานเกิดขึ้นเมื่อแรงงานข้ามชาติขอความช่วยเหลือจากนายหน้า เพื่อให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการพาเดินทางเข้าประเทศปลายทางอย่างผิดกฎหมาย และโดยปกติความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายจะสิ้นสุดลงเมื่อการพาเดินทางข้ามแดนสิ้นสุดลง จุดประสงค์ของการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน คือ การเคลื่อนย้ายบุคคลข้ามพรมแดนอย่างผิดกฎหมาย และถือเป็นการละเมิดอธิปไตยของรัฐ ส่วนการค้ามนุษย์มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากผู้เสียหาย และถือเป็นการละเมิดเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียหาย

(รายละเอียดเพิ่มเติม โปรดดูที่เอกสารแนบ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน ในภาคผนวก)

- **กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism)**

กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM) เป็นกลไกที่ถูกออกแบบมาเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประสานความร่วมมือ การแบ่งปันข้อมูล การส่งต่อความช่วยเหลือคุ้มครองบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และเพื่อช่วยให้บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงบริการการช่วยเหลือในเบื้องต้นได้

สำหรับประเทศไทย กลไก NRM ได้พัฒนารูปแบบโดยนำกรอบการดำเนินงานตามกฎหมายที่มีอยู่เดิม และแนวปฏิบัติในเรื่องของระยะเวลาการฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period) มาพัฒนาเป็นกลไกการส่งต่อระดับชาติ เพื่อให้สอดรับการดำเนินงานที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๕

- **เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของ NRM**
    - ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหาย
    - ให้ความช่วยเหลือและให้บริการสำหรับการฟื้นฟูร่างกาย จิตใจและการกลับคืนสู่สังคมและการฟื้นฟูบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหาย โดยร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ
    - สำหรับเป็นแนวทางในการตรวจสอบให้แน่ใจว่าผู้เสียหายได้รับการปฏิบัติในฐานะผู้เสียหายจากอาชญากรรม
    - เป็นแนวทางการตรวจสอบว่ากฎหมายมีประสิทธิผลในการดำเนินคดีอาญากับการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ
    - ทบทวนหรือเสริมสร้างให้มีการให้บริการระดับชาติ สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหาย และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ
    - ปกป้องความเป็นส่วนตัวและข้อมูลและประกันความปลอดภัยของบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายและผู้เสียหาย ทั้งก่อนระหว่างและหลังจากเข้ารับการช่วยเหลือเบื้องต้นตามกลไก NRM

- ข้อมูลจากกลไก NRM จำถูกนำไปใช้สำหรับการทำงานเชิงป้องกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**ขอบเขตการดำเนินงานของแนวทาง NRM**
    - กลุ่มเป้าหมายหลักสำหรับกลไก NRM คือ บุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ลักลอบเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย

แผนผังกลไกการส่งต่อระดับชาติ

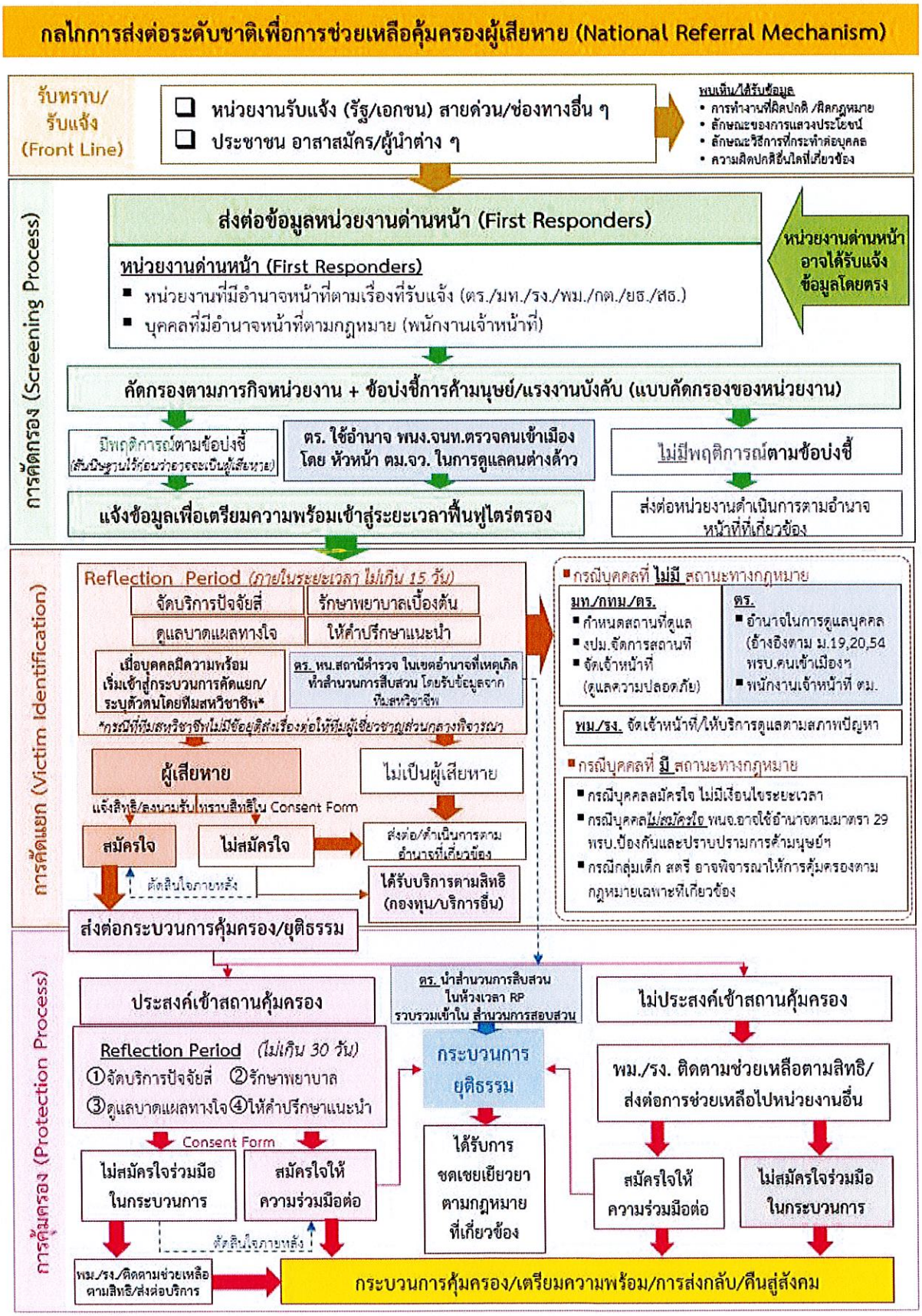

ส่วนที่ 1 ขั้นตอนการรับแจ้ง (Front Line)

ขั้นตอนนี้ เป็นการดำเนินการก่อนเข้าสู่กลไกการส่งต่อระดับชาติ เป็นขั้นตอนที่เมื่อหน่วยรับแจ้งหรือผู้ที่รับแจ้ง ได้รับทราบ/รับแจ้ง/พบเหตุที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องหรือเป็นพฤติการณ์ที่อาจนำไปสู่การค้ามนุษย์/การบังคับใช้แรงงานหรือบริการได้ โดยการรับแจ้งอาจจะรับแจ้งจากช่องทางต่าง ๆ เช่น สายด่วน แอพลิเคชั่น หรือการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เป็นต้น

การรับแจ้ง เพื่อให้มีการส่งต่อข้อมูลพฤติการณ์/เหตุการณ์ และนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือบุคคล/กลุ่มบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ที่ต้องได้รับการช่วยเหลือต่อไป

หน่วยงานรับแจ้งเหตุ (Front Line Officer) คือ หน่วยงานที่ผู้แจ้งเหตุสามารถประสานขอรับการช่วยเหลือ โดยอาจเป็นหน่วยงานที่มีบริการและช่องทางการรับแจ้งเหตุอยู่แล้ว หรืออาจเป็นหน่วยงานที่ผู้แจ้งเหตุสามารถเข้าถึงเพื่อแจ้งเหตุหรือขอรับการช่วยเหลือได้

1. หน่วยงานรับแจ้งเหตุ

การรับแจ้งเหตุ หน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ได้รับเรื่องราวร้องทุกข์ / ประสานขอรับการให้ความช่วยเหลือ โดยการรับแจ้งเหตุ จะเป็นการรับข้อมูลจากผู้แจ้งซึ่งเป็นบุคคลผู้ที่พบเห็นการกระทำที่มีพฤติการณ์ตามข้อบ่งชี้หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และ/หรืออาจเป็นผู้ที่ประสบเหตุการณ์ด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือต่อไป หน่วยงานรับแจ้งเหตุ ประกอบด้วยหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

1. **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.)** ได้แก่ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1 - 9 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองบัญชาการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือหน่วยงานอื่นของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ผู้แจ้งเหตุสามารถเข้าถึงช่องทางการแจ้งเหตุได้

2. **กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)** ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์ช่วยเหลือสังคม บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด กองต่อต้านการค้ามนุษย์ หรือหน่วยงานอื่นของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ผู้แจ้งเหตุสามารถเข้าถึงช่องทางการแจ้งเหตุได้

3. **กระทรวงแรงงาน (รง.)** ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน (ศูนย์บริการร่วมกระทรวงแรงงาน, สำนักงานเลขานุการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (สล.ศปคร.), สำนักงานแรงงานจังหวัดทุกจังหวัด) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กองคุ้มครองแรงงาน, สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 1-10, สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดทุกจังหวัด) กรมการจัดหางาน (กองทะเบียนกลางและคุ้มครองคนหางาน, สำนักงานจัดหางานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 1-10, สำนักงานจัดหางานจังหวัดทุกจังหวัด) หรือหน่วยงานอื่นทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในสังกัดกระทรวงแรงงาน ที่ผู้แจ้งเหตุสามารถเข้าถึงช่องทางการแจ้งเหตุได้

4. **กระทรวงมหาดไทย (มท.)** ได้แก่ ศูนย์ดำรงธรรม/ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด สำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง หรือหน่วยงานอื่นของกระทรวงมหาดไทย ที่ผู้แจ้งเหตุสามารถเข้าถึงช่องทางการแจ้งเหตุได้

5. **กระทรวงยุติธรรม (ยธ.)** ได้แก่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือหน่วยงานอื่นของกระทรวงยุติธรรม ที่ผู้แจ้งเหตุสามารถเข้าถึงช่องทางการแจ้งเหตุได้

6. **กระทรวงการต่างประเทศ (กต.)** ได้แก่ สถานเอกอัครราชทูต/สถานทูต/สถานกงสุล หรือหน่วยงานอื่นของกระทรวงการต่างประเทศ ที่ผู้แจ้งเหตุสามารถเข้าถึงช่องทางการแจ้งเหตุได้

7. **กระทรวงสาธารณสุข (สธ.)** ได้แก่ ศูนย์ช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤติจากความรุนแรง (ศูนย์พึ่งได้) ห้องฉุกเฉิน โรงพยาบาลประจำอำเภอ/จังหวัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/ชุมชน ทุกแห่ง หรือหน่วยงานอื่นของกระทรวงสาธารณสุข ที่ผู้แจ้งเหตุสามารถเข้าถึงช่องทางการแจ้งเหตุได้

8. **กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)** ได้แก่ กอ.รมน. จังหวัด หรือหน่วยงานอื่นของ กอ.รมน. ที่ผู้แจ้งเหตุสามารถเข้าถึงช่องทางการแจ้งเหตุได้

9. **ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.)** ได้แก่ ศรชล.จังหวัด หรือหน่วยงานอื่นของ ศรชล. ที่ผู้แจ้งเหตุสามารถเข้าถึงช่องทางการแจ้งเหตุได้

10. **องค์กรภาคเอกชน/มูลนิธิต่าง ๆ** ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

(ดูเพิ่มเติมในเอกสารแนบ 6 ช่องทางการติดต่อหน่วยงานรับแจ้ง (Front Line) ในภาคผนวก)

2. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานรับแจ้งเหตุ

หน่วยงานรับแจ้งเหตุมีหน้าที่ในการรับแจ้งข้อมูลจากผู้แจ้งเหตุ และส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานด่านหน้า (First Responders) ที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้น ๆ พิจารณาคัดกรองและให้ความช่วยเหลือต่อไป

3. การดำเนินงานของหน่วยงานรับแจ้งเหตุ

3.1 จัดให้มีช่องทางการรับแจ้งที่ผู้แจ้งเหตุสามารถเข้าถึงได้สะดวก

3.2 มอบหมายบุคลากรของหน่วยงาน ปฏิบัติหน้าที่ในการรับแจ้ง/รับข้อมูลจากผู้แจ้งเหตุ

3.3 ฝึกอบรมให้ผู้ที่ทำหน้าที่รับแจ้งเหตุ มีทักษะในการสอบถามข้อมูล/พฤติการณ์/เหตุการณ์ที่พบเห็น โดยการบันทึก/จัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปพิจารณาส่งต่อให้หน่วยงานด่านหน้าต่อไป *(ทั้งนี้ หน่วยรับแจ้งอาจกำหนดแบบฟอร์มการรับแจ้งของหน่วยงานเองได้)* อย่างไรก็ตามควรมีการซักถามหรือรวบรวมข้อมูลตามข้อ 4 ให้ได้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

3.4 นำข้อมูลที่ได้รับจากการแจ้งเหตุ ส่งต่อให้หน่วยงานด่านหน้า ที่มีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือตามเรื่องที่ได้รับแจ้งต่อไป

3.5 รวบรวมสถิติการรับแจ้งเหตุ และรายงานให้ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด ทราบเป็นประจำทุกเดือนต่อไป

4. ลักษณะของพฤติการณ์ที่พบเห็น และข้อมูลที่ควรได้รับจากการแจ้งเหตุ

พฤติการณ์ที่พบเห็น คือ ข้อเท็จจริงหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เป็นเหตุอันเชื่อว่าเป็นการค้ามนุษย์/แรงงานบังคับ เช่น

- พบเห็นการทำงานที่ผิดปกติ/ผิดกฎหมาย เช่น การให้ทำงานในช่วงเวลาที่ไม่เป็นปกติ หรือการให้ทำงานที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎหมายไม่อนุญาตให้ดำเนินการ เป็นต้น
- ลักษณะของการแสวงประโยชน์ เช่น มีการหักค่าหัวคิว ค่านายหน้า หรือเรียกเก็บเงินจากการทำงานของบุคคล เป็นต้น
- ลักษณะวิธีการที่กระทำต่อบุคคล เช่น มีการควบคุมตลอดเวลา มีการลงโทษด่าทอ ทุบตี หรือทำร้ายร่างกายเมื่อมีการกระทำที่ไม่ได้ดังใจ ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ใช่วิสัยที่พึงกระทำต่อบุคคลได้ เป็นต้น
- ความผิดปกติอื่นใดที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคคลดังกล่าวมีลักษณะของการร้องขอความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา เป็นต้น
- (ระยะเวลา / สถานที่เกิดเหตุ / พฤติการณ์) ซึ่งข้อมูลที่ได้อาจจะมาจากการสังเกตการพบเจอ หรืออาจเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง/ผู้รู้จัก/ญาติ/บุคคลที่พบเห็นทั่วไปในสังคม

ข้อมูลที่ควรได้รับจากการแจ้งเหตุ คือ ข้อมูลที่บุคคล/หน่วยงานรับแจ้งเหตุควรได้รับจากการแจ้งเหตุ ทั้งกรณีผู้แจ้งเป็นบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่ผู้ประสบเหตุ และกรณีผู้แจ้งเป็นผู้ประสบเหตุโดยตรง เช่น

1.วันที่เกิดเหตุ คือ วันที่พบเห็นเหตุการณ์

2. เวลา คือ ช่วงระยะเวลาที่พบเห็นเหตุการณ์ หรือช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์

3.สถานที่เกิดเหตุ/พิกัด/รูปถ่าย คือ สถานที่ใด ๆ ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ถ้าเป็นไปได้ควรระบุพิกัด/ตำแหน่งของสถานที่เกิดเหตุให้ชัดเจน เพื่อที่เจ้าหน้าที่จะเข้าให้ความช่วยเหลือได้ทันถ่วงที

4.พฤติการณ์ คือ ข้อมูลหรือรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ลักษณะสถานที่เกิดเหตุ ผู้กระทำความผิด รายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ระยะเวลาของการเกิดเหตุ

5.ชื่อผู้แจ้งเหตุ / เบอร์ติดต่อ คือ ชื่อ-สกุลและเบอร์โทรศัพท์ของผู้แจ้งเหตุ เพื่อจะได้ประสานในกรณีที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม

6.ชื่อผู้ขอรับความช่วยเหลือ (กรณีทราบ หรือผู้เสียหายเป็นผู้แจ้งเอง) คือ ชื่อ-สกุลของผู้ที่ขอรับความช่วยเหลือ ในกรณีที่ไม่ทราบอาจจะระบุลักษณะของผู้ขอรับความช่วยเหลือ

5. แนวทางการส่งต่อข้อมูลการรับแจ้งเหตุ

- หน่วยงานรับแจ้งเหตุ เมื่อได้รับแจ้งข้อมูล/พฤติการณ์จากผู้รับแจ้งแล้ว ให้ดำเนินการส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานด่านหน้า (First Responders)[2] เพื่อประสานการช่วยเหลือโดยเร็วที่สุดต่อไป
- กรณีที่หน่วยงานรับแจ้งเหตุเป็นหน่วยงานด่านหน้า (First Responders) อาจพิจารณาดำเนินการประสานการช่วยเหลือตามอำนาจหน้าที่ หรือหากเป็นกรณีที่ผู้แจ้งเหตุประสบปัญหาด้วยตนเอง หน่วยงานรับแจ้งเหตุซึ่งเป็นหน่วยงานด่านหน้า ให้พิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนการคัดกรองได้

[2] หน่วยงานด่านหน้า (First Responders) โปรดดูในส่วนที่ 2 ขั้นตอนการคัดกรอง

ข้อพึงปฏิบัติ

- หากผู้แจ้งเป็นผู้ประสบภัยด้วยตนเอง การซักถามข้อมูลต้องไม่ให้เป็นการก่อให้เกิดบาดแผลทางใจซ้ำ (re-traumatization)
- หากเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับเด็ก ให้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ให้การคุ้มครองเด็กโดยตรง
- กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น ต้องการการรักษาพยาบาล หรือมีภัยคุกคาม หากหน่วยงานรับแจ้งเหตุไม่ใช่หน่วยงานด่านหน้า ต้องแจ้งให้หน่วยงานด่านหน้าทราบเรื่องเหล่านี้โดยเร็วที่สุด
- การประสานงาน และส่งต่อข้อมูลให้รักษาเป็นความลับ ห้ามเผยแพร่ข้อมูลให้กับบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเด็ดขาด
- กรณีที่มีความเจ็บป่วยควรให้มีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น หรือส่งต่อเพื่อรับการรักษาจากสถานพยาบาลตามหลักสิทธิมนุษยชน
- กรณีเป็นบุคคลต่างชาติ ควรจัดให้มีล่ามแปลภาษา เพื่อสื่อสารในภาษาที่บุคคลต่างชาตินั้นเข้าใจ

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนการคัดกรอง (Screening Process)

ขั้นตอนการคัดกรอง เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานด่านหน้า (First Responders) ดำเนินการสัมภาษณ์คัดกรองข้อมูลจากบุคคลตามที่ได้รับการส่งต่อมาจากหน่วยงานรับแจ้งเหตุ (Front Line Officer) โดยการสัมภาษณ์คัดกรอง จะเป็นการรวบรวมข้อมูล/ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นตามที่มีการแจ้งเหตุ/ประสบเหตุ มาพิจารณาร่วมกับข้อบ่งชี้ของการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เพื่อพิจารณาว่าบุคคลนั้น เป็นบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหายหรือไม่ เพื่อให้การส่งต่อความช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหาย จะได้รับการช่วยเหลือและส่งต่อเข้าสู่ขั้นตอนการคัดแยกอย่างเป็นทางการต่อไป

การคัดกรอง (Screening Process) คือ การดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูล/ข้อเท็จจริงเบื้องต้นจากบุคคล/กลุ่มบุคคล เท่าที่จะสามารถดำเนินการได้ในช่วงเวลานั้น แล้วนำมาพิจารณาประกอบกับข้อบ่งชี้การค้ามนุษย์ หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เพื่อพิจารณาว่าบุคคลนั้น เป็นบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นผู้เสียหาย (Potential Victims) จากการค้ามนุษย์ หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือไม่

1. หน่วยงานด่านหน้า (First Responders)

หน่วยงานด่านหน้า (First Responders) คือ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การช่วยเหลือคุ้มครองบุคคลกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบางต่าง ๆ โดยหน่วยงานด่านหน้า ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.)** ได้แก่ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-9 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองบัญชาการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือหน่วยงานอื่นของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2. **กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)** ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์ช่วยเหลือสังคม บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด กองต่อต้านการค้ามนุษย์

3. **กระทรวงแรงงาน (รง.)** ได้แก่ ศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (ศป.คร.) ศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือแรงงานหญิงและเด็ก สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด สำนักคุ้มครองแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

4. **กระทรวงมหาดไทย (มท.)** ได้แก่ หน่วยงานกระทรวงมหาดไทยในพื้นที่จังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง

5. **กระทรวงยุติธรรม (ยธ.)** ได้แก่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

6. **กระทรวงการต่างประเทศ (กต.)** ได้แก่ สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุล

7. **กระทรวงสาธารณสุข (สธ.)** ได้แก่ ศูนย์ช่วยเหลือเด็กและสตรีในภาวะวิกฤติจากความรุนแรง (ศูนย์พึ่งได้)

8. ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ได้แก่ ศรชล.จังหวัด ศรชล.ภาค 1-3 หรือหน่วยงานอื่นของ ศรชล. ที่ทำหน้าที่คัดกรองทางทะเล

2. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานด่านหน้า

หน่วยงานด่านหน้า (First Responders) มีหน้าที่รับเรื่อง/บุคคลจากหน่วยงานรับแจ้งเหตุ เพื่อมาดำเนินการสัมภาษณ์คัดกรองเบื้องต้นให้ได้ข้อมูล/ข้อเท็จจริง มาประกอบกับการพิจารณาตามข้อบ่งชี้การค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เพื่อวินิจฉัยว่าบุคคลดังกล่าว เป็นบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหายหรือไม่ และดำเนินการส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

3. การดำเนินงานของหน่วยงานด่านหน้า

3.1 จัดให้มีช่องทางการรับข้อมูล/รับตัวบุคคลจากหน่วยงานรับแจ้งเหตุ (Front Line)

3.2 จัดทีมให้ความช่วยเหลือบุคคล กรณีที่หน่วยงานรับแจ้งเหตุส่งต่อข้อมูลและต้องมีการให้การช่วยเหลือบุคคลตามที่ได้รับแจ้ง

3.3 ให้หัวหน้าหน่วยงานที่เป็นหน่วยงานด่านหน้าหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้รับผิดชอบในการคัดกรองเบื้องต้น โดยอาจมอบหมายบุคลากรของหน่วยงาน ที่ผ่านการฝึกอบรมเรื่องการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการมาแล้ว ทำหน้าที่ในการสัมภาษณ์ หรือหาข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณา

3.4 ดำเนินการจัดเตรียมสถานที่สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์คัดกรองบุคคล ซึ่งต้องเป็นสถานที่ที่ไม่ใช่ที่คุมขังและมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับบุคคลตามสมควร เช่น ที่พักคอย ห้องน้ำ เป็นต้น

3.5 จัดเตรียมรายชื่อทีมสหวิชาชีพ/ล่ามที่จะร่วมดำเนินการสัมภาษณ์ กรณีที่หน่วยงานด่านหน้าจำเป็นต้องใช้ทีมสหวิชาชีพ/ล่ามเข้าร่วมการสัมภาษณ์คัดกรอง กรณีที่ต้องใช้ล่ามในการคัดกรองให้หน่วยงานด่านหน้าที่ได้รับเรื่อง รับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับล่ามแปลภาษาด้วย

3.6 จัดเตรียมค่าใช้จ่ายในระหว่างการคัดกรอง และการให้บริการเบื้องต้นสำหรับบุคคลที่เข้าสู่กระบวนการคัดกรอง เช่น อาหาร น้ำดื่ม ของใช้จำเป็นส่วนบุคคล เป็นต้น

3.7 ดำเนินการสัมภาษณ์คัดกรอง และส่งต่อบุคคลที่ดำเนินการสัมภาษณ์คัดกรองเรียบร้อยแล้ว ไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบในขั้นตอนต่อไป

3.8 หน่วยงานด่านหน้า รวบรวมสถิติการคัดกรอง และรายงานให้ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด ทราบเป็นประจำทุกเดือนต่อไป

3.9 ค่าใช้จ่ายในการคัดกรองของหน่วยงานด่านหน้า ให้เบิกจ่ายจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

4. แนวทางการคัดกรอง (Screening Process)

หน่วยงานด่านหน้ามอบหมายผู้ทำหน้าที่คัดกรอง ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หรือเป็นบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย โดยให้ผู้มีหน้าที่คัดกรอง ดำเนินการตามนี้

4.1 ดำเนินการโดยคำนึงถึงความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจของบุคคล และต้องดำเนินการกับบุคคลดังกล่าวในฐานะเป็น “ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือคุ้มครอง” และดำเนินการภายใต้มาตรการรักษาความลับอย่างเคร่งครัด

4.2 นำข้อมูลรายงานพฤติการณ์เบื้องต้น ที่ได้รับจากหน่วยงานรับแจ้งเหตุมาประกอบการสัมภาษณ์คัดกรอง

4.3 สอบถามข้อเท็จจริงโดยการซักถามข้อมูล กรณีต้องสัมภาษณ์ข้อมูลผ่านล่ามแปลภาษาให้พิจารณาใช้ล่ามที่ผ่านการอบรมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมก่อนเป็นอันดับแรก ห้ามใช้ผู้ร่วมเดินทางเป็นล่าม

4.4 กรณีที่ต้องใช้ทีมสหวิชาชีพในการสัมภาษณ์คัดกรอง ให้หน่วยงานด่านหน้าเชิญทีมสหวิชาชีพเท่าที่จำเป็น

4.5 ก่อนสัมภาษณ์ ให้ผู้ที่จะสัมภาษณ์ชี้แจงสิทธิและขั้นตอนการดำเนินการตามกลไกให้ผู้ที่จะถูกสัมภาษณ์ทราบ *(แนะนำให้ศึกษาเพิ่มเติมรายละเอียดการดำเนินงานตามเอกสารแนบ 2 เทคนิคการสัมภาษณ์แบบ PEACE Model ในภาคผนวก)*

4.6 การสัมภาษณ์คัดกรอง ให้พิจารณาสัมภาษณ์คัดกรอง ตามแบบคัดกรองของหน่วยงาน หรือแบบคัดกรองที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือแบบคัดกรองที่มีการจัดทำขึ้นมาเป็นการเฉพาะ ซึ่งได้รวมข้อบ่งชี้การค้ามนุษย์ แรงงานบังคับเข้าไว้ด้วยแล้ว *(ดูเพิ่มเติมในเอกสารแนบ 3 สิ่งบ่งชี้ของสถานการณ์การค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เอกสารแนบ 4 ประเด็นคำถามในการคัดกรองคัดแยก และเอกสารแนบ 5 แบบสัมภาษณ์ที่อาจพิจารณานำมาใช้ในช่วงของการคัดกรองเบื้องต้น ในภาคผนวก)*

4.7 ในการสัมภาษณ์คัดกรองบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย ให้มีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในพื้นที่เข้าร่วมการคัดกรองด้วยทุกครั้ง หรือหากเป็นกรณีบุคคลต่างด้าวที่มีการหลบหนีเข้าเมืองทางทะเล ให้ประสานศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เพื่อเข้าร่วมในการคัดกรอง

4.8 ในระหว่างการสัมภาษณ์คัดกรอง ให้ผู้สัมภาษณ์ ดำเนินการตามหลักการสากลว่าด้วยการคุ้มครองช่วยเหลือ เช่น การคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ การไม่ทำให้เกิดบาดแผลทางจิตใจซ้ำ การคำนึงถึงความแตกต่างทางเพศ ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อและประเพณี เป็นต้น

4.9 ในระหว่างการสัมภาษณ์คัดกรอง ต้องไม่ให้บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในพื้นที่สัมภาษณ์ โดยเฉพาะบุคคลที่อาจเป็นผู้ควบคุม นายหน้า เจ้าของสถานประกอบการ หรือบุคคลที่มีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าจะเป็นผู้กระทำผิดหรือเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด เช่น คนที่ผู้กระทำผิดมอบหมายให้แฝงตัวอยู่ในกลุ่มผู้ที่จะถูกสัมภาษณ์ และควรแยกทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

4.10 เมื่อทำการสัมภาษณ์คัดกรองเสร็จสิ้น ให้หัวหน้าหน่วยงานด่านหน้า หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการคัดกรอง สรุปและลงความเห็น (หรือลงความเห็นร่วมกัน กรณีมีตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป) ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหายหรือไม่

4.11 ให้หน่วยงานด่านหน้า ให้การช่วยเหลือเบื้องต้นแก่บุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหาย โดยให้พิจารณานำตัวออกจากสถานที่อันอาจก่อให้เกิดอันตราย ให้นำไปอยู่ในสถานที่ปลอดภัย กรณีที่มีความเสี่ยงจะเกิดอันตราย ให้รีบประสานแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากเป็นเด็กให้ติดต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการคุ้มครองเด็กทันที และยึดหลักการว่าจะต้องไม่อยู่ในภาวะถูกควบคุมตัวโดยให้เคารพต่อสิทธิความเป็นส่วนตัว และการรักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นความลับ และต้องหลีกเลี่ยงการทำให้ผู้เสียหายได้รับความบอบช้ำทางจิตใจซ้ำ (re-traumatization)

4.12 ให้หน่วยงานด่านหน้าร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แจ้งข้อมูลให้บุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหายทราบถึงขั้นตอนกระบวนการและระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือในกลไก NRM

(ความรู้ของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการ NRM รวมทั้งบริการต่าง ๆ ที่พวกเขาจะได้รับระหว่างอยู่ในกลไก จะช่วยสร้างความมั่นใจให้บุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหาย โดยให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานด่านหน้าอธิบายขั้นตอนการดำเนินการและสิทธิที่จะได้รับระหว่างอยู่ในกลไก NRM เช่น สถานที่ บริการต่าง ๆ และระยะเวลาในการดำเนินการ เป็นต้น)

4.13 หน่วยงานด่านหน้า ประสานแจ้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการเปิดศูนย์บูรณาการการคัดแยก[3] เพื่อส่งต่อ**<u>บุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหาย</u>** เข้าสู่กระบวนการคัดแยกต่อไป

- กรณีเป็นคนไทย หรือคนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาและอยู่ในประเทศโดยถูกต้องตามกฎหมายให้สอบถามและลงนามในเอกสารให้ความยินยอมเข้าสู่กลไก NRM ส่วนกรณีที่เป็นเด็กให้ส่งตัวเข้าสู่กลไก NRM ทุกกรณี *(กรณีที่เป็นเด็กอาจใช้บ้านพักเด็กและครอบครัวเป็นสถานที่ดำเนินการตามกลไก)*

- กรณีเป็นคนต่างด้าวที่ลักลอบเดินทางเข้าประเทศ หรืออยู่ในประเทศโดยผิดกฎหมาย ให้ส่งตัวเข้าสู่กลไก NRM ทุกกรณี โดยการเอาตัวไว้ในความดูแลระหว่างหาข้อมูลเพื่อยืนยันว่าเป็นผู้เสียหายหรือไม่ ให้ใช้อำนาจตาม พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

ปัจจัยที่อาจทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่ประสงค์เข้ากลไก NRM

- หวาดกลัวเจ้าหน้าที่
- ไม่เชื่อคำรับรองเรื่องความปลอดภัย
- ถูกคุกคามจากผู้แสวงประโยชน์
- ยังไม่รู้หรือไม่ยอมรับว่าตนเป็นผู้เสียหาย
- ยังมีความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์เข้าเมือง

4.14 สำหรับบุคคลที่คัดกรองแล้ว ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหาย ให้หน่วยงานด่านหน้าดำเนินการประสานแจ้งหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่มารับตัวเพื่อดำเนินการต่อไป

- กรณีเกี่ยวข้องกับการลักลอบเข้าเมือง ให้ประสานสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

- กรณีเกี่ยวข้องกับกฎหมายแรงงาน ให้ประสานหน่วยงานกระทรวงแรงงาน

- กรณีที่เป็นเด็ก ให้ประสานหน่วยงานกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้การช่วยเหลือตามภารกิจหน้าที่

---

[3] หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการเปิดศูนย์บูรณาการการคัดแยก โปรดดูในส่วนที่ 3 ขั้นตอนการคัดแยก

ข้อควรพิจารณาและพึงระมัดระวังระหว่างการคัดกรองเบื้องต้น

1. การซักถาม สอบถามข้อมูลใด ๆ เป็นไปเพื่อการให้ความช่วยเหลือบุคคลนั้นอย่างเหมาะสม ไม่ใช่การสอบสวนหรือสอบปากคำทั้งในฐานพยานและผู้เสียหาย

2. ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องแต่แรก ให้มีการประสานงานแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

5. แนวทางการส่งต่อข้อมูลการคัดกรอง

หน่วยงานด่านหน้า ที่ดำเนินการคัดกรองจะต้องดำเนินการจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองดังนี้

- <u>กรณีเป็นบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหาย</u> ให้ประสานส่งต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ในศูนย์บูรณาการการคัดแยก พร้อมทั้งส่งต่อข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการคัดแยกด้วย หากหน่วยงานด่านหน้า เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในศูนย์บูรณาการการคัดแยก ให้ดำเนินการขออนุมัติเปิดศูนย์ฯ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการคัดแยกใช้ในการประกอบการพิจารณาเพื่อคัดแยกอย่างเป็นทางการต่อไป

- <u>กรณีไม่มีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์/แรงงานบังคับ</u> ให้หน่วยงานด่านหน้าจัดเก็บข้อมูลไว้ที่หน่วยงานสำหรับการตรวจสอบบุคคลในอนาคต และให้มีการรายงานสถิติการคัดกรองไปยังศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานต่อไป

ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการคัดแยก (Victim Identification)

ขั้นตอนการดำเนินการคัดแยกอย่างเป็นทางการ โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่ในศูนย์บูรณาการการคัดแยก รับข้อมูลบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหายจากหน่วยงานด่านหน้า เพื่อเข้าสู่การให้บริการช่วงระยะเวลาการฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period) ซึ่งจะมีระยะเวลาที่เพียงพอและเหมาะสมในการที่จะทบทวนเรื่องราวที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ ประกอบการคัดแยกอย่างเป็นทางการต่อไป

ผู้มีหน้าที่ในการคัดแยก (Competence Authority) เป็นบุคคล/กลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่ในการคัดแยกอย่างเป็นทางการ ภายใต้กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism) โดยคำวินิจฉัยของผู้มีอำนาจในการคัดแยก จะถือเป็นการพิจารณาว่าบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นผู้เสียหาย เป็นผู้เสียหายอย่างเป็นทางการหรือไม่ ก่อนจะดำเนินการในขั้นตอนที่เกี่ยวข้องต่อไป
ผู้จัดการรายกรณี (Case Manager) มีหน้าที่ในการสัมภาษณ์จัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติมกับบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจจะเป็นผู้เสียหาย ในระหว่างที่อยู่ในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง

1. ผู้มีหน้าที่ในการคัดแยก ทีมสหวิชาชีพ ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.)** ได้แก่ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด /ผู้บังคับการตำรวจนครบาล/ ผู้บังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ / หัวหน้าตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี

2. **กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)** ได้แก่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ผู้อำนวยการกองต่อต้านการค้ามนุษย์ หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี

3. **กระทรวงแรงงาน (รง.)** ได้แก่ สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด หัวหน้าศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (ศป.คร.) ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี

4. **กระทรวงมหาดไทย (มท.)** ได้แก่ ปลัดจังหวัด หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ผู้อำนวยการสำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี

5. **กระทรวงยุติธรรม (ยธ.)** ได้แก่ ผู้อำนวยการกองคดีค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี

6. ผู้แทนองค์กรภาคเอกชนที่เป็นหน่วยปฏิบัติการในการให้ความช่วยเหลือในกรณีนั้นตั้งแต่เริ่มต้น

2. บทบาทหน้าที่ของผู้มีหน้าที่ในการคัดแยก (ทีมสหวิชาชีพ)

ผู้มีหน้าที่ในการคัดแยก (Competence Authority) มีหน้าที่ในการพิจารณาว่าบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหายที่ส่งต่อมาจากหน่วยงานด่านหน้า (First Responders) เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ประกอบกับข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้รับระหว่างช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง และส่งต่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เข้าสู่กระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือต่อไป

3. แนวทางการดำเนินการของศูนย์บูรณาการการคัดแยก

<u>กรณีต่างจังหวัด</u>

3.1 กระทรวงมหาดไทย โดยผู้ว่าราชการจังหวัด รับผิดชอบในการกำหนดสถานที่ศูนย์บูรณาการการคัดแยก ดังนี้

1) ศูนย์ฯ ต้องมีลักษณะอาคารพร้อมใช้งาน มีอากาศถ่ายเทสะดวก มีระบบไฟฟ้า ประปาที่พร้อมใช้งาน มีที่พัก พร้อมจัดหาเครื่องนอน ห้องอาบน้ำ และสุขา โดยแยกเป็นสัดส่วนพื้นที่ชาย - หญิง มีพื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร มีพื้นที่สำหรับซักล้าง และมีระบบรักษาความปลอดภัยเบื้องต้น มีพื้นที่สำหรับเป็นห้องให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่เข้ารับบริการในศูนย์บูรณาการคัดแยก

2) รับผิดชอบกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัย โดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง / เจ้าหน้าที่ อส. ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยบริเวณรอบนอกศูนย์ฯ รวมทั้งรับผิดชอบในการอนุญาตและตรวจตราการเข้า-ออก พื้นที่ศูนย์ฯ

3) รับผิดชอบค่าใช้จ่ายของสถานที่ และเจ้าหน้าที่ที่ดูแลความปลอดภัย

3.2 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด รับผิดชอบในการบริหารจัดการดูแลและช่วยเหลือบุคคลที่อยู่ในศูนย์บูรณาการการคัดแยก ดังนี้

1) มอบหมายเจ้าหน้าที่เป็นผู้จัดการรายกรณีของศูนย์บูรณาการการคัดแยก เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการการดูแลช่วยเหลือบุคคลที่อยู่ในศูนย์บูรณาการคัดแยก

2) รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือ เป็นค่าอาหาร ค่าสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น ค่ารักษาพยาบาลเบื้องต้น รวมถึงค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอื่น ๆ

3) จัดเจ้าหน้าที่ และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดเจ้าหน้าที่เข้าร่วมทำการซักถาม เก็บรวบรวมข้อเท็จจริง และประเมินความพร้อมของบุคคลดังกล่าวเป็นระยะ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาความพร้อมที่จะเข้าสู่การคัดแยกอย่างเป็นทางการเป็นระยะ

4) ประสานผู้ที่มีหน้าที่คัดแยกอย่างเป็นทางการ และจัดให้มีกระบวนการคัดแยกอย่างเป็นทางการ เมื่อบุคคลนั้นมีความพร้อม หรือเมื่อครบกำหนดระยะเวลาของระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง (15 วัน)

กรณีที่ผู้มีหน้าที่ในการคัดแยกเห็นว่ากรณีมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ไม่สามารถคัดแยกได้ภายในกำหนด 15 วัน สามารถขยายระยะเวลาการฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period) ดังกล่าวออกไปได้เท่าที่จำเป็น แต่ต้องบันทึกเหตุผลไว้ด้วย

3.3 กระทรวงแรงงาน โดยสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ร่วมกับสำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด มีหน้าที่เช่นเดียวกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ตามข้อ 3.2 โดยเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับ การค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

3.4 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รับผิดชอบ ดังนี้

1) สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด หรือตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

- ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
- ส่งตัวคนต่างด้าวที่มีเหตุอันควรเชื่อนว่าเป็นผู้เสียหายไปยังศูนย์ฯ
- รับตัวคนต่างด้าวที่ผ่านการคัดแยกอย่างเป็นทางการ แล้วพบว่าไม่เป็นผู้เสียหายไปดำเนินการตามกฎหมาย พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒

2) สถานีตำรวจในเขตอำนาจพื้นที่เกิดเหตุ ดำเนินการสืบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้น โดยอาจรับข้อมูลจากทีมสหวิชาชีพหรือหน่วยงานด่านหน้า

<u>กรณีกรุงเทพมหานคร/ส่วนกลาง</u>

1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการกำหนดสถานที่และบริหารจัดการดูแลความปลอดภัยของศูนย์ฯ และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง

2) กองต่อต้านการค้ามนุษย์ (พม.), ศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (รง.), ร่วมกันรับผิดชอบในการดูแลให้ความช่วยเหลือบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหายและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง

3) สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ให้การสนับสนุนการใช้อำนาจตามกฎหมาย กรณีบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหายเป็นคนต่างด้าวที่ลักลอบเข้าประเทศหรืออยู่ในประเทศโดยผิดกฎหมาย

4) สำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง (มท.) ให้การสนับสนุนบุคลากรในการหาข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการคัดแยก

5) กองคดีค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ยธ.) ให้การสนับสนุนบุคลากรในการหาข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการคัดแยก

4. กลุ่มเป้าหมายของศูนย์บูรณาการการคัดแยก

4.1 บุคคลไม่มีสถานะทางกฎหมาย ไม่มีเอกสารประจำตัว เข้าเมืองมาผิดกฎหมาย

4.2 กรณีคนไทยหรือบุคคลต่างด้าวที่มีเอกสารประจำตัวถูกต้อง (กรณีมีการร้องขอ)

5. แนวทางการดำเนินงานในขั้นตอนการคัดแยกผู้เสียหายอย่างเป็นทางการ

5.1 ผู้จัดการรายกรณี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย รับตัวบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหายไว้ในศูนย์บูรณาการการคัดแยก และให้บุคคลดังกล่าวเข้าสู่ห้วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period)[4]

5.2 ผู้จัดการรายกรณี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการให้มีการจัดบริการเบื้องต้นในช่วงระยะเวลาการฟื้นฟูไตร่ตรอง เช่น การจัดบริการปัจจัยสี่ การให้คำปรึกษาแนะนำ การประสานการรักษาพยาบาลความเจ็บป่วย การประเมินความพร้อมของบุคคลดังกล่าว

5.3 ผู้จัดการรายกรณี อาจมีการซักถามข้อมูลเพิ่มเติมกับบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหาย โดยพิจารณาข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่ได้จากขั้นตอนการคัดกรอง เพื่อกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์

---

[4]ระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period) ตามกลไก NRM โดยรวม 45 วัน

เพิ่มเติม หรือประเด็นที่ต้องการได้รับข้อมูลเพิ่มเติม ทั้งนี้ให้มีการประเมินความพร้อมบุคคลก่อนดำเนินการการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ให้ดำเนินการสัมภาษณ์เฉพาะประเด็นที่นำไปใช้ในการพิจารณาเพื่อคัดแยกผู้เสียหายอย่างเป็นทางการเท่านั้น โดยอาจยึดองค์ประกอบตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมไม่ใช่การสอบสวน

5.4 ในระหว่างการสัมภาษณ์ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ให้พิจารณาดำเนินการเช่นเดียวกับขั้นตอนการสัมภาษณ์ในขั้นตอนการคัดกรอง (Screening Process) ข้อ 4.6 *(ดูตัวอย่างประเด็นคำถามในการคัดกรองคัดแยก ตามเอกสารแนบ 4 ในภาคผนวก)*

5.5 เมื่อผู้จัดการรายกรณี ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมครบถ้วนแล้ว และบุคคลที่อยู่ในความคุ้มครองนั้นมีความพร้อม หรือเมื่อครบกำหนดระยะเวลาของระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง (15 วัน) ให้กำหนดการประชุมเพื่อพิจารณาการคัดแยกอย่างเป็นทางการ โดยให้ผู้จัดการรายกรณี เชิญผู้มีหน้าที่คัดแยก (CA) เข้าร่วมการประชุมเพื่อพิจารณาการคัดแยกอย่างเป็นทางการ

กรณีที่ผู้มีหน้าที่ในการคัดแยกเห็นว่ากรณีมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ไม่สามารถคัดแยกได้ภายในกำหนด 15 วัน สามารถขยายระยะเวลาการฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period) ดังกล่าวออกไปได้เท่าที่จำเป็น แต่ต้องบันทึกเหตุผลไว้ด้วย

5.6 การประชุมเพื่อพิจารณาการคัดแยกอย่างเป็นทางการ ให้มีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย CA (ผู้มีหน้าที่คัดแยก), CM (ผู้จัดการรายกรณี) และผู้เชี่ยวชาญในประเด็นที่จะให้ความเห็นเพิ่มเติม เช่น กรณีที่บุคคลเข้ารับการประเมินทางจิต ในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง อาจเชิญจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยาที่ทำการรักษา เข้าร่วมให้ข้อมูลด้วย เป็นต้น

5.7 การพิจารณาคัดแยกอย่างเป็นทางการ ให้พิจารณาจากข้อมูล/ข้อเท็จจริง ที่ได้มาตั้งแต่ขั้นตอนการรับแจ้ง/รับทราบ ขั้นตอนการคัดกรอง การสัมภาษณ์เพิ่มเติม โดย CM (ผู้จัดการรายกรณี) และ/หรือ เอกสารหลักฐานอื่น ๆ ที่ได้มาเพิ่มเติม ประกอบการพิจารณาร่วมกัน

กรณีที่ประชุมไม่สามารถพิจารณาคัดแยกอย่างเป็นทางการได้ในพื้นที่ ให้ผู้จัดการรายกรณี หรือผู้มีหน้าที่คัดแยก ขอรับคำปรึกษาจากคณะกรรมการระดับชาติ (ตามแผน ปกค.) ประกอบการพิจารณาได้

5.8 เมื่อที่ประชุมได้พิจารณาคัดแยกอย่างเป็นทางการแล้ว ให้ผู้จัดการรายกรณีดำเนินการแจ้งสิทธิของผู้เสียหายและสอบถามความสมัครใจการเข้ารับการคุ้มครอง *(ลงนามในแบบแจ้งสิทธิผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามเอกสารแนบ 9 ในภาคผนวก)* และดำเนินการตามแนวทางในข้อ 6 ต่อไป

5.9 ผู้จัดการรายกรณี จัดทำรายงานสรุปผลการประชุมเพื่อพิจารณาคัดแยกอย่างเป็นทางการ และลงลายมือชื่อผู้ที่ทำหน้าที่คัดแยก และส่งต่อหน่วยงานในขั้นตอนการคุ้มครองและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

5.10 ผู้จัดการรายกรณี จัดทำสรุปผลการคัดแยก รวบรวมข้อมูลของศูนย์บูรณาการการคัดแยกจังหวัด เสนอที่ประชุมศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดทราบ และส่งข้อมูลให้คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งระดับชาติ รวบรวมต่อไป

6. แนวทางการดำเนินงานส่งต่อภายหลังการคัดแยกผู้เสียหายอย่างเป็นทางการ

6.1 กรณีเป็นผู้เสียหาย

- กรณีผู้เสียหายมี**ความประสงค์**เข้ารับการคุ้มครองในหน่วยงาน ให้ผู้จัดการรายกรณีดำเนินการประสานส่งตัวผู้เสียหายเข้ารับการคุ้มครอง ณ สถานคุ้มครองของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามมาตรา 33 พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 หรือสถานคุ้มครองเอกชนแล้วแต่กรณี ตามขั้นตอนการคุ้มครองของ กลไก NRM

- กรณีผู้เสียหาย**ไม่มีความประสงค์** เข้ารับการคุ้มครองในหน่วยงาน

- สำหรับผู้เสียหายสัญชาติไทยและต่างด้าวที่เข้าเมืองถูกกฎหมายและมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือกระทรวงแรงงาน ติดตามให้การช่วยเหลือตามสภาพปัญหา และสิทธิตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- สำหรับผู้เสียหายต่างชาติเข้าเมืองไม่ถูกต้องกฎหมายตามกฎหมาย ให้เข้ารับคุ้มครองในสถานคุ้มครองของกระทรวง พม. ไปพลางก่อน และให้กระทรวง พม. ประสานส่งกลับประเทศต่อไป

6.2 กรณีไม่เป็นผู้เสียหาย

1. หากพบว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายแรงงานอื่น ๆ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.2528 เป็นต้น ให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานดำเนินการช่วยเหลือตามอำนาจหน้าที่โดยเร็ว

2. หากพบว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ให้หน่วยงานด่านหน้าประสานกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการช่วยเหลือฟื้นฟูตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

3. หากเป็นเด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองให้หน่วยงานด่านหน้าประสานพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ดำเนินการคุ้มครองเด็กโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นที่ตั้ง

4. หากพบว่าเป็นบุคคลต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายให้หน่วยงานด่านหน้าแจ้งต่อสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในพื้นที่เพื่อดำเนินการผลักดันตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองต่อไป

ส่วนที่ 4 ขั้นตอนการคุ้มครอง (Protection Process)

ขั้นตอนการคุ้มครอง เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) เป็นขั้นตอนของการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะเป็นหน่วยงานในการทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายตามกฎหมาย และตามความสมัครใจของผู้เสียหายต่อไป

1. หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครอง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการให้การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ดังนี้

- สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 9 แห่ง และสถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด (บ้านภูมิเวท) จังหวัดนนทบุรี กรณีที่ผู้เสียหายประสงค์เข้ารับการคุ้มครอง และผู้เสียหายที่รอการส่งกลับ

- สถานคุ้มครองเอกชน ที่จดทะเบียน เป็นสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรณีที่ผู้เสียหายมีความประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองเอกชน

- ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด กรณีที่ผู้เสียหายไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครอง และไปพักอาศัยในพื้นที่จังหวัดนั้น

- กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กรณีที่ผู้เสียหายไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครอง และไปพักอาศัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ข้อแนะนำเพิ่มเติม

กรณีเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ อาจดำเนินการประสานกระทรวงแรงงาน ในการดำเนินการให้การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายได้อีกหน่วยงานหนึ่ง

2. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่มีหน้าที่คุ้มครอง

ให้การคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ทั้งในกรณีที่ผู้เสียหายมีความประสงค์และไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครอง

3. แนวทางการให้การคุ้มครองตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ

3.1 รับตัวผู้เสียหายจากขั้นตอนการคัดแยก เมื่อสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รับตัวผู้เสียหายที่สมัครใจเข้ารับการคุ้มครองแล้ว จะดำเนินการตามกระบวนการช่วยเหลือคุ้มครอง โดยดำเนินการตามหลักการสากล[5] ในการคุ้มครองผู้เสียหาย

3.2 ให้การคุ้มครองในช่วงระยะเวลา RP ในสถานคุ้มครองฯ การดำเนินการในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period)[6] ภายหลังจากที่เข้ารับการคุ้มครอง จะใช้ระยะเวลาไม่เกิน 30 วัน (นับตั้งแต่วันที่สถานคุ้มครองฯ รับตัวผู้เสียหาย) เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับบริการที่เหมาะสมตามความต้องการ ก่อนที่จะตัดสินใจให้ความร่วมมือในกระบวนการให้ข้อเท็จจริง กระบวนการช่วยเหลือทางกฎหมายและการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยต้องคำนึงถึงผลกระทบจากบาดแผลทางด้านจิตใจและร่างกายของผู้เสียหาย ทั้งนี้ ระยะเวลาดังกล่าวอาจมากหรือน้อยกว่า 30 วัน ซึ่งจะพิจารณาจากความพร้อมของผู้เสียหายเป็นรายกรณี (Case by Case Basis) การประเมินความช่วยเหลือเป็นรายบุคคล โดยกิจกรรมภายใต้ช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง แบ่งออกเป็น 4 สัปดาห์ คือ 1) รับเข้า 2) ปรับตัว เรียนรู้ 3) สร้างภูมิคุ้มกัน และ 4) เตรียมพร้อมเพื่อการตัดสินใจ *(รายละเอียดเพิ่มเติมใน "คู่มือการให้บริการในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period : RP))" ตามเอกสารแนบ 10 ในภาคผนวก)*

3.3 ประเมินความพร้อมในการตัดสินใจของผู้เสียหาย สถานคุ้มครองฯ จะดำเนินการประเมินความพร้อมของผู้เสียหาย 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 ในรอบ 15 วัน และครั้งที่ 2 ในรอบ 30 วัน เพื่อให้ผู้เสียหายได้ตัดสินใจในการให้ความร่วมมือ เพื่อเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือและกระบวนการยุติธรรมต่อไป ทั้งนี้ ผู้เสียหายอาจมีความพร้อมเข้าร่วมกระบวนการยุติธรรม "ก่อน" ครบกำหนดช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง สถานคุ้มครองฯ สามารถดำเนินการช่วยเหลือตามกระบวนการคุ้มครองสวัสดิภาพเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหายได้ในทันที

---

[5] หลักการสากลในการคุ้มครองผู้เสียหาย โปรดดูในบทนำ

[6] ระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period) ตามกลไก NRM โดยรวม 45 วัน

3.4 สอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมกระบวนการยุติธรรม

- กรณีไม่สมัครใจ หากผู้เสียหายประสงค์จะ “ยุติ” รับความช่วยเหลือในระหว่างช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง กรณีที่เป็นชาวต่างชาติ สถานคุ้มครองฯ ต้องรายงานให้กองต่อต้านการค้ามนุษย์ทราบ เพื่อประสานประเทศต้นทางในการส่งกลับ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้เสียหายสามารถขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการส่งกลับคืนสู่ภูมิลำเนาได้จากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กรณีที่เป็นคนไทย ให้ติดตามให้ความช่วยเหลือตามสิทธิ และส่งต่อการให้บริการตามความเหมาะสมต่อไป

- กรณีสมัครใจ ประสานเจ้าหน้าที่ตำรวจทำสำนวนการสืบสวน เพื่อรวบรวมเข้าในสำนวนการสอบสวน และดำเนินการตามกระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ต่อไป

3.5 ดำเนินการประสานส่งข้อมูล ให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ระหว่างที่ผู้เสียหายเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองฯ หากเจ้าหน้าที่สถานคุ้มครองฯ ได้รับข้อมูลที่ประโยชน์ต่อการดำเนินคดี ทั้งที่ได้จากผู้เสียหายโดยตรง หรือการสังเกต สืบเสาะข้อมูลข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ให้เจ้าหน้าที่สถานคุ้มครองฯ ส่งต่อข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่พนักงานสอบสวนเจ้าของคดี

3.6 ให้การคุ้มครองช่วยเหลือทางกฎหมายและสังคม

- หากผู้เสียหายที่ตัดสินใจเข้าร่วมกระบวนการคุ้มครองสวัสดิภาพ ให้สถานคุ้มครองดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และให้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามหลักสิทธิมนุษยชนโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

- กรณีผู้เสียหายที่เป็นเด็ก ควรปฏิบัติตามหลักการประเมินมาตรฐานขั้นต่ำในการเลี้ยงดูเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิที่จะมีส่วนร่วม

- เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน “พึง” ใช้มาตรการทุกรูปแบบ เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับความปลอดภัย มีการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว การบำบัด ฟื้นฟู เยียวยา ฝึกทักษะอาชีพ หรือจัดบริการตามความเหมาะสมรายกรณี (Tailor-made) จนกระทั่งผู้เสียหายสามารถกลับคืนสู่สังคมได้

3.7 ประสานส่งกลับภูมิลำเนา / ประเทศต้นทาง

- <u>กรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวต่างชาติ</u> สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จะจัดส่งประวัติแบบสอบข้อเท็จจริงข้อมูลของผู้เสียหาย (case report) ให้แก่กองต่อต้านการค้ามนุษย์ เพื่อส่งต่อข้อมูลให้กับประเทศต้นทางตามกรอบความร่วมมือทวิภาคี และดำเนินการตามขั้นตอน

ของกลไกการส่งต่อผู้เสียหายระหว่างประเทศ (Transnational Referral Mechanism; TRM) หากเป็นกรณีที่ไม่มีข้อตกลงกับประเทศภูมิลำเนา จะเป็นการประสานงานกับสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุล เพื่อดำเนินการประสานส่งกลับต่อไป

- <u>กรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทย</u> สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จะประสานสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด บ้านพักเด็กและครอบครัว และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อสืบหาและประเมินความพร้อมของครอบครัวของผู้เสียหาย รวมทั้งวางแผนในการเตรียมความพร้อมก่อนส่งกลับภูมิลำเนา

3.8 ติดตามประเมินผล

- กรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวต่างชาติ ภายหลังจากส่งกลับประเทศต้นทางแล้ว จะมีการติดตามประเมินผลผ่านการประชุมระหว่างประเทศ (Case Management Meeting: CMM) หรือประสานองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อช่วยติดตามและประเมินผลการคืนสู่สังคม ต่อไป

- กรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทย สถานคุ้มครองฯ จะดำเนินการติดตามหรืออาจประสานสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด บ้านพักเด็กและครอบครัว และองค์กรพัฒนาเอกชน ติดตามผลการคืนสู่สังคมเป็นระยะ เมื่อประเมินแล้วผู้เสียหายสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้เป็นปกติ จึงยุติการให้บริการได้

(สามารถดูรายละเอียดใน คู่มือการปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์: Guidebook of Welfare Protection to Victims of Trafficking in Welfare Protection Center for Victims of Trafficking in Persons ตามเอกสารแนบ 7 ในภาคผนวก)

ภาคผนวก

เอกสารแนบ 1 การค้ามนุษย์คืออะไร

เอกสารแนบ 2 เทคนิคการสัมภาษณ์แบบ PEACE MODEL

เอกสารแนบ 3 สิ่งบ่งชี้การค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

เอกสารแนบ 4 ตัวอย่างคำถามในการสัมภาษณ์คัดกรอง คัดแยก

เอกสารแนบ 5 ตัวอย่างแบบฟอร์มการคัดกรอง คัดแยก

เอกสารแนบ 6 ช่องทางการติดต่อหน่วยงาน FRONT LINE

เอกสารแนบ 7 กฎหมาย คู่มือที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

เอกสารแนบ 8 สถานที่สำหรับให้ความคุ้มครองช่วยเหลือบุคคลที่อาจจะเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 76 จังหวัด

เอกสารแนบ 9 แบบแจ้งสิทธิผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 7 ภาษา

เอกสารแนบ 10 คู่มือการให้บริการในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period : RP)

เอกสารประกอบในภาคผนวก

NRM

https://drive.google.com/drive/folders/1bTiFXmDhItMkPUifmHxg3GuxlBEsYei9?usp=sharing